

Adesto Elobim Protector Tuorum 4

*Piè cum differit,
Vera sunt quæ asserit,*

DE

MODIS SUBSI-
STENDI,

Idque

Indultu & Suffragio Amplifi: FAC. PHIL.
In Academia Aboënsi,

SUB PRÆSIDIO,

*Admodum Reverendi & Amplissimi Viri
ac Domini,*

D^N. M. SIMONIS TAWAST/
Met. & Log. Prof. Ordin. Regii, ut &
Pastoris Pijckienfium longè meri-
tissimi,

Publice Examinandus

ANDREAS E. PEURONIUS,
TAWAST.

In Acroat. Max. ad diem 3. Nov.
M. DC. XCIV.

Impr. apud Jo. WALLIUM.

Reverendissimo in CHRISTO Patri
ac Domino,

DN. PETRO BARNES

S-S. Theolog. DOCTORI Excellentissimo,
inclytæ Diœcesios Wiburgensis EPI-
SCOPO Eminentissimo, Consistoriiqve
Ecclesiastici PRÆSIDI Celeberrimo, ac
Gymnasii ibidem Regii Scholarumqve
in Dicta Diœcesi EPHORO Amplissimo,
Gravissimo: Patrono, Mecœnari ac Pro-
motori suo Maximo, Devotissimo
animi obsequio ætatem suspi-
ciendo, colendo.

VITAM! ANNOS!

agna petit calamus, magnum vult scan-
dere culmen,
Visere dum capiat chartula parva
domum,
Herois tanti, quem multis fama beavit
Laudibus, & merito Pindus ad alta tulit,
Quæ saturant latices puris de fontibus hausti,
Scripturæ & resident pectore mella sacre.

Ma-

Magna petit calamus, magnūvis scādere cūlmē
Pandere cum captas ima Thalia fores,
Qua claudunt radios, vultus cum conditur ille,
Quem Deus & virtus, hocce locāre loco,
Vertice, quo fontes Clarii, quo duplicē palmā,
Summa tenent Musa: vernat Apollo redux!
In quem tot Charites jam conduxere corollas,
Ordine gratantes, totque fuēre chori.
Fasces submisit ducens per prata choreas,
Tota cohors fertis Thespiadum roseis.
Chartula quid vilis tantūvis scādere cūlmen?
Cum sit vena levis, dispar & hīcce color.
Vade tamen moneo; sed tempora cōmoda quare,
Liberā cum curis corda Patreus habet.
Es levis! excusa: durā dic sorte gementem,
Cultum pro merito, non potuisse dare.
Non fers ampullas, nec sesquipedalia verba,
Tantum fers animi pignora certa pii.
Si datur hoc vitio, tantis quod & appetis ades:
Dicas, qui misit, spē colit hāsce domos.
Diceris cultus humilis sic tessera prima,
Si fortuna favet, commodiora dabo,
Interea mentis supplesti vota fidelis,
Si Mecenati grata venire queas.

Reverendissimæ V: Dignitatis

Devotissimus cultor

ANDR: PEUR.

VIRO

Admodum Reverendo & Amplissimo

DN. M. PETRO CARSTENIO,

Diocesi: Wiib. Archi - Præposito meritissimo,
Templi Chathedralis ibidem Pastori vigilantissimo:
Consistoriiqve Seniori, nec non in Re-
gio Gymnasio SS. Theolog. Lectori Prima-
rio, Gravissimo: Promotori ac Mæcenas-
ti submisso observantiæ cultu
perpetim devenerando.

Plur. Reverendo ac Præclarissimo

DN. M. MAGNO LAGHE,

SS. Theolog. Lectori dignissimo, Consisto-
riiqve Ecclesiastici Adlectori gravissimo,
Mæcenati ac Evergetæ humili mente ju-
gitet prosequendo.

Plur. Reverendo ac Præclarissimo

DN. M. GUSTAVO JOH. BERNER/

Contractus Hollolensis Præposito Accura-
tissimo, ut & dictæ Ecclesiæ, cum annexis
quatvor, Pastori meritissimo, Promotori ac
Benefactori suo singulari, omni demissi-
officii zelo obnixè suspiciendo.

Pariter

Viris Clarissimis ac Solentissimis

**DN. DN. MAG. Regii Gymnasii Wiib. LECTO-
RIBUS** singulis perspicacissimis, **CONSISTO-
RIALIBUS** ibidem honoratissimis: Promotori-
bus ac Fautoribus, quovis pietatis ardore
indefessè venerandis, honorandis.

Ut lineolas hasce, sub Titulis & Nominibus Vestris, Viri Admodum & plurimum Reverendi ac Clarissimi, luci committerem, exegit à me, debita vestri observantia: Cui enim debuisssem has, nisi iis, à quibus spes mea dependet? Habeo itaque submissem in votis, levidense hoc obsequii & pie venerationis τεκμήριον, vultu sereno, & animo benigno accipiatis, ne destituar, quàm sublevari discupio, faventie Vestre leniori aurâ. Ego DEUM T. O: M; precibus veneror calidis, & quo par est animi Zelo, velit vos omnes Patronos ac Promotores meos exoptatissimos suâ cumulare clementia, idque in longum, ut sine fausta ac felicia apud vos omnia; sic vobet vovebitque

Admodum & Pl. Reverendorum

Ut &

Clariss: Vestr: Nominum

Observantiss: cliens

A. PEURONIUS.

VIRO JUVENI

Optimis Artibus deditissimo, Pereximio

DN. ANDREÆ PEURONIO,

Honestissimorum Parentum filio haud dege-
neri, Fautori, Commiliti & Amico u-
gregiè dilecto:

ANDREAS PEURONIUS,

per Anagr.

PARA. NISU. DEO. EN. RUS-

Cæpisti quoniam studiis impendere tempus
Gnaviter, ut multæ sedulitatis homo.

Ergò PARA NISU, nomen memorabile, terris
quod tibi sit multis, dexteritate datâ.

Esse DEO gratus potes acceptusque peritis
Rerum, si tibi sit casta Minerva domi.

EN! postquam Musis servisti, Laurea Sexta
expectant temet, digna brabea satis.

Aut populosa viris, urbs, & domibus decorata
te excipiet, vel Rus, floricomumq; Solum.

Ex animo, certè, mihi gaudeo, grator & ausus
hosce tibi grandes! Vive valeque benè!

L. M.que, utut properitèr,
adgratulabar

SIMON ZEPP

Met. & Log. Prof. Ord.

Pastor Plickensis.

omnes quidem, Lector Candi-
 de, quotquot se, ut par est, Mu-
 sis devovêre, in eodem currunt
 studiorum stadio; dies sudant
 per longas, noctes distinguunt vigiliis,
 & multas devorant laborum molestias:
 omnes enim, serio quidem animi zelo,
 Nectareas ambimus eruditionis delicias. Sed
 quod omnes æquè magnis hic non per-
 gant passibus, quod omnes, inquam, æque be-
 nigno lydere non attingant Doctrinæ ver-
 ticem; causæ sunt, non aliquot, sed mul-
 to plurimæ. Sic enim summus ille re-
 rum Arbiter mortalium vices temperavit,
 & in certas quasi digessit Classes: ut, e-
 tiam si suæ quemque mancant quærelæ:
 aliis tamen mitior, aliis iniquior adfu-
 get fortuna; hinc nec eadem sunt, quæ
 miscemus, voces queritantium. Pauci sunt,
 non tamen nulli, quos fortuna benignè
 respicit: dixissem: quibus adèo lenis eius
 spiravit Zephyrus, ut viridi eos fronde
 semper vernare dicas, & fata iniisse cer-
 ram, ut suos cumularent Alumnos tot
 felicitatum commodis; cum ex nutu, qua-
 si de catena pendeant omnia, & cuncta
 votis velificentur. Sed contra; quot his
 sunt stimuli, qui spem inflant, quot his
 suff-

suffragantur bona, patrocinantur studiis,
& intentiones animi, albis quasi subvehunt
quadrigis; tot remoræ sunt aliis, tot ob-
ices, tot retinacula, ne tollant ad astra
caput, ne erigant se ex ignorantia sen-
tina; cum omni externa ope destituantur;
adeo ut ex transverso fata conspirasse e-
xistimes, ad sufflaminanda vota quorun-
dam. Unde, nec est quod mireris, Cor-
date Lector, si fortunatis illis, vel in pri-
mo jam Adolescentiæ flore omnes Mu-
sarum chori obvii videantur, & certa-
tim faatrices exporrigant manus; multo
enim minori temporis jactura, illi rerum
perplexitates eluctari possunt, & pene-
rrare ad eruditionis culmen. Sed alio,
longe alio æstimandi sunt modo eorum
qualescunque conatus vel progressus, qui
per arduas, per asperas, & angustas se-
mitas, tot sentibus, tot vepribus impedi-
tas, per ignem quasi ferrumque prore-
pere potius, quam progredi annittuntur.
Hinc verè Poeta.

(bus obstat)

*Haud facile emergunt, quorum virtuti-
Res angusta domi, ----*

Sed ego me inter secretos hic contineo:
cum aurum eos hæc optime ferre, qui
abscondere possunt, & sub tranquillo se
occulunt silentii: si vero, quod fas est, di-
cerem,

cerem, certè posterioribus his annu-
mandus essem, quippe, quem fors seqvior
& lugubris fortuna ex ephebis iam adi-
ma depressit commata: unde emergendi
potestas, vix ulla erat in conspectu; cum
tot fuerint novercæ, quot vitæ dies; tot
obstacula, quot in studiorû circo bonæ intén-
tiones. Ita Cordate Lector, & ex hisce auspi-
caci mihi visum fuit, ut sisterem gradum tu-
um, & retinerem te paulisper hic in fron-
tispicio, quo habeas me excusatiorem,
quod hoc, opusculum tam pauperis Camæ-
næ, typis vulgare sustineam. Præter-
quam quod ordiri volui, unde & vitæ te-
lam sim ortus: & sic ubi alii sibi spartam
gratulantur, & locum habent Panegy-
rici; ego mihi locum feci querelæ. Sic
enim & Martis satellites sua canunt tri-
stia, jactant discrimina, ostentant cicatri-
ces, quas novis sæpe rupere vulneribus.
Sic Nautæ sua recensere solent incommo-
da, scilicet: quas formidant syrtes, quos im-
petuosos vortices, quot scopulos, quot Cha-
rybdes, quot ampullantes æstus, & ruinam
minitantes ventorû motus. Sed nec Agrico-
lis suæ defunt querimonix, horum enim col-
loquentium voces sæpius audivimus, di-
centes, quos sudavere sub divo dies, qui-
bus exponi soleant tempestatum injuriæ
dum

dum terram arant, dum occant, dum pa-
stinant, nec non conferunt, & quod ulcus
tangit, omnia hæc faciunt in spem dubiæ
& incertæ messis. Ab his omnibus, quot
parasangis differant nostræ vices, ipse di-
cas? arbitrio hoc tuo submitto benigne
Iudex. Ego enim, si feci quod volui,
campum tantum aperui, qui & tristes &
jucundos repræsentabit studiorum colores,
sed quid est, ut sopitos etiam refricem dolo-
res? concludam cum Coriphæo Poetarum
Horatio: *Spernit infestis, metuit secundis*
Alteram sortem, bene præparatum
Pellus. informes hyemes reducit

Jupiter: idem

Summoveat, non si male nunc & olim
Sic erit, quondam Cithara tacentem
Suscitat Musam, neque semper arcum
tendit Apollo.

Spero itaque sortis consortibus, hanc
qualiscunque sit, placere opellam: delicatis
vero, vel altæ Minervæ, vel cæci Pluti
Filiis, quod arrideat, vix à me potuit pro-
ficisci. Cum & festinabundus præcepsque
hæc egerim maximè; Cadant igitur iis
maiores alis de montibus umbrae.
Nam, ut cum clariss. Sperl. dicam: in eo-
dem Prato, & bos herbam, & canis leporem,
Ciconia lacertam, & virgo florem reperit.

Christe

*Christe veni, propera, nostris his annue
& ausis,*

*Flamine, quo recreer, Christe benigne veni!
Tu mihi fax, mihi pax, mihi lex, mihi Rex,
mihi Judex,*

*Tu mihi lux, mihi dux, tu mihi vera
salus.*

*In te succresco, viresco, senesco quiesco.
Vana igitur lingvo, te retinere volo.*

MEMBRUM PRIMUM,

PRÆLIMINARIA QUÆDAM CON-
TINENS.

§. I.

obriè φιλοσοφῆων au-
spicio, Lex jam dudum
obtinuit, suis non fru-
stranda encomiis, quæ,
munia dissertantium obi-
turi, scopum sibi primò proponunt, quo
opella omnis normabitur. Et ut ille cer-
tum conceptum repræsentabit menti, ne
huc & illuc, in veritatis investigatione
distrahatur: ita *vagus dubiusque* non ad-
mittendus est, quin prius liberetur ab iis,
quæ tenebras obfundere videntur. Sic
pagellæ hæ in fronte inscriptionem ge-

stant, ad cuius, velut objecti sui normam, hic etiam, qualiscunque, discursus instituendus est, eidem ut sit *homogeneus*. Atque cum materia, quæ in præsentiarum dissertationi subternitur, est de *modis subsistendi*, qui adeo includunt ipsam *substantiam singularem*, cuius status sunt in subsistendo, ut extra illam *abstractè & formaliter* spectati, propriam & distinctam in se non habeant essentiam, unde confectarium est: quod illâ sublatâ, & hi *necessariò* ibunt pessum. Proindè, quò viam pandamus, ad referenda intimiora eorum, quæ ex ratione instituti, sub incudem disquisitionis erunt revocanda, iuvabit in antecessum vel indigitasse tantum, substantiam illam, quæ talem, quam modi hi respiciunt *materialiter*.

§. II.

Intra nostram, itaque, hic non erit provincia, *substantia illa universalis*, quæ Logicis audit *substantia secunda*; quippè quæ extra mentem & operationem intellectus non existit in rerum natura, *formaliter* scil. & *precisè* talis: diciturque aliàs *universalis actu, abstracta & post*
mul.

multa: cum ad eam requiratur realtà multiplicitas, mentalis vero unitas. Sed substantia solum singularis, cui gradus illi, seu distincti subsistendi modi conveniunt. Et hæc consideratur heic loci, non modificate seu concrete, ut infra: sed pure & absolute, quatenus substantia singularis est, in se & sua natura spectata, abstracta a certo modo subsistendi; seu prout definitur
SUBSTANTIA UNITATE NUMERICA DETERMINATA.

§. III.

Determinata, dico, non passive, ut finitudinem & per consequens, compositionem aliquam subinferat: sed ratione status, prout *universali Metaphysico* adversa fronte contradistinguitur & incommunicabilis est κατὰ μέγεθος ad essentialiter inferiora, in prædicatione quidditativa, Unitas quoque hic intelligenda: non exercite, *Aritbmetica, quantitativa*; sed signate, *Transcendentalis & Metaphysica*. Præscindit enim à finito & infinito, ut in hoc & illo possit verificari. Hic notamus etiam quod substantia, in data definitione, bene se habeat ut conceptus conven-

alien-

4
nientia: non verò, ut genus, *strictè & logicè* loquendo. substantia enim singularis, quæ talis 1. non admittit notionem speciei. 2. Adhuc indifferens est ad Ens finitum & infinitum, 3. Substantia ut *sic & præcisè* sumpta, in substantia *singulari* non multiplicatur *κατὰ μέγεθος*, sed verificatur tantum. 4. non habet, nec apta nata est, ut habeat aliam speciem, quæ à substantia singulari *essentialiter*, & ut opposita, differat. Nam quicquid est, eo ipso dum est, singulare est. Hinc ergo consecutarium: quod 5. nec per differentiam specificam ita possit contrahi, ut natura generis requirit.

§. IV.

His sic, rudi etsi penicillo, cum in finem præmissis, ut esset planius, quid modi subsistendi, seu *ratio formalis* subsistentiæ *strictè* dictæ, ipsi substantiæ singulari, *objectivè* tali, superinducat & addat. Postulat jam lex propositi, ut convertamus nos ad accurandum suscepti laboris pensum: ubi insimul opera danda ut sit in propatulo, quid commercii modi hi habeant cum substantia, quam sub certo statu, seu *τρόπῳ ὑπάρξεως* modificant

ac respiciunt. Et ita jam hic in fronti-
spicio promittimus, nos quidem non ve-
lificaturos eorum nutui, vel votis, quibus
fortè arrisisset magis, si hic actum fuisset
de modis tantum, vel plenius in *actu si-
gnato*, seu *precise* respectu suæ naturæ :
verum sub illo *formali* genium lustrare
eorum, non est tam ex instituto, quam
ut simul considerentur, prout sunt & re-
periuntur in *actu exercito*, & *concrete* una
cum re substrata, quam ad status certos
restringunt, cum alias extra substantiam,
nec existant.

MEMBRUM SECUNDUM,

*Modorum ὀνομαζογίαν ἔσπεραγ-
μαζογίαν προπονεῖς.*

§. I.

Συηόμως hic quantum fieri potest ra-
tionem habemus cum ὀνομαζογίας
tum περαγμαζογίας. Circa illam tria
in considerationem venire assolent.

I. *Ετυμολογία*: ita, vocem *Modum*,
primitivum agnoscimus grammaticum,
seu ipsum thema simplex, ut vix sit cui
debeat natales.

II.

II. Ὁμονυμία: ita ἐκ τῶν πολλῶν λεγόμενων est ut accipiatur, (α) *Philologicè* pro *ratione*: seu prout mensuram, sive formam innuit: ita Plautus: *modus* omnibus in rebus est optimum habitus. Alias quoq; *mos loquendi* obtinuit: habere modum, facere modum &c. Nonnunquam etiam pro *quantitate*: ut, si major est modus. Item pro *sine & eventu*: ut, imponitque modum sapiens in rebus agendis. (β) *Philosophicè*: (1) Pro respectu *nominali & equivoco*. (2) Pro certo rei *statu & conditione*. (3) Pro *determinatiori essendi ratione*. (4) Pro *modo afficiendi* Ens. (5) Pro *personalitate*. (6) Pro *modo subsistendi*, cu hoc loci accipimus.

III. Συνονυμία: sic voces æquipollentes sunt: *modi subsistendi*. *Gradus subsistentiæ*. *Status substantiæ*. *Status substantiales*. Τρόποι ὑπάρξεως. *Actus subsistendi*. item *subsistentia* seu ἀυτοπαρξία, cum de subsistentia ultimata est sermo.

§. II.

Sed priusquam hinc quoque versus divertamus, prælibanda hæc sunt, ne de lana contendere videamur caprina; vel
lip-

lippientium vestigia premamus; qui quidem pedes promovent; sed quo? ipsi quoque ignorant. Probanda igitur est hic loci, *existentia modi subsistendi*. Nam lis illa agitata diu, inter emunctioris judicii viros, de quæstione: an Sit, & quid res sit, utra earum sit præmittenda? jam quiescit, & perorata est à Philosophorum perspicacissimis; ita scilicet ut *confusè*, quæstio, quid sit: præmittatur rectius: *distinctè* verò quæstio, an sit? Quod interferere fuit volupe, ne in leges methodi impingere videamur enormitèr,

§. III.

Verum eo breviores hic ducendæ sunt lineæ, quo est in confesso magis, inter recentiores omnes, quid dudum hoc extra dubitationis aleam posuere, *modos subsistendi*, omnino dari. Et, si notitia horum in aliquantum, ut colligere est ex Scheibl. Met: lib. 2. cap. 2. art. 5. punct. 5. à conspectu priscorum fuit remissa, & ante secula *χρυσόγονος*, se occuluerit, non secus ac latent scintillæ sub cinere sopitæ, causa fortè fuit, quia cum nondum contigit mundo tantus ille coeli favor, ut pos-

tue-

tuerint subijcere homines oculis λόγον
 ἐννοητικόν & naturarum in eo considerare
 unionem: unde fortassis posterioris ævi
 Philosophi sagaciores, ansum accipere, ri-
 mandi, num mysterium illud repugnet
 naturæ; vel, an contradictionem involvat
 Duas Personas, ultimâ substantiâ in se
 terminatas, una persona subsistere; quod
 ita fieri posse vix infidebit rationi. Inve-
 nere itaque, humanam naturam Servato-
 ris Christi, non fuisse personam, sed as-
 sumptam esse in ὑπόστασιν τῷ λόγῳ. Et ita
 prehenditur, substantiam desitui posse
substantiâ ultimâ naturæ suæ debitæ;
 Sic ignis in ferro ignito, ferri inposito
 subsistit. Sic Sal in mixta aqua; aurum in
 poculo aurato; non suâ, sed alienâ Sub-
 stantiâ subsistunt. Exempla hæc eo colli-
 mant, ut *existentiam modorum* substantiæ
 in subsistendo *incomplete*, eant probatum.
 De cetero res tum erit clara.

§. IV.

Ut asseramus modos subsistendi, subji-
 citur insuper hoc ratiocinium:

*Quod sensus probant, ratio & experientia
 confirmat, saniorum addito suffragio; Id
 sano sensu in dubium revocari non potest.*
 At-

At dari subsistendi modos, probant sensus: ratio & experientia confirmant &c. & Major, præterquam quod clara est, stabilitur inde: quia duo sunt: ut taceam reliquos sensus: λογιστικῆς: Visus & Auditus: quorum ille ratione inventionis & apprehensionis, probat verissima & simpliciter; hic verò ratione communicationis & secundum quid. facit ad probat. membr. alter Canon Gnostologorum: Duo sunt cognitionis Ocelli, πάντα καὶ λόγῳ. Minor ex exemplis patet: insuper ex iis quæ sequuntur dispalescet.

S. V.

Succedit jam πραγματολογία, seu definitio modi subsistendi, prout sumitur abstractivè & formaliter. Hæc quidem perfecta in transcendentalibus dari non potest; partim quia indifferenter se habent ad Ens dependens & independens, & proinde intra carceres Prædicamentorum includi non possunt, ut notionem admittant Generis vel Speciei. Partim vero quia nec essentiam in se habent propriam, qualiscunque igitur descriptio sit hæc;

Modus subsistendi est substantiæ singularis, in certo statu subsistentia, creatam substantiam, extra essentialiter & paronymicè respiciens, & ab ea separabilis realiter.

§. IV.

In evolutionem datæ definitionis inquirere hic loci, non est animus; nisi quod indigitamus tantum: (1) *Tò extra essentialiter*, hic loci accipi *generaliter & late*, prout opponitur *Tò essentialiter constitutive*, aliàs enim modi dici possint essentialia substantiæ à posteriori. (2) *Tò paronymicè*, opponitur *Tò synonymicè*, & hoc simul importat, quod modi non possint in *abstracto*, sed in *concreto* prædicari de substantia. (3) Ad differentiam modorum realem, notandum est: *realiter differre*, dici dupliciter: (a) *strictè*, & ita distinctionem infert rei à re; dicitur aliàs *separatio mutua*, item positiva. (β) *Analogicè*, prout separatio intercedere potest, inter rem & modum eius separabilem; siqve cum interitu alterius. Dicitur a-

his, non mutua, vel privativa, qualis hic intenditur. In Ente vero Infinito, modi hi, nec ullo modo differunt, nec modificant extra essentialiter; nam quicquid in DEO est, est ipse DEUS.

MEMBRUM TERTIUM.

Modorum divisiones quasi, seu diversos gradus representans.

S. I.

ET siquidem, modi hi, quorum hactenus, definitionem, ut & definitum leviter attigimus, pertinent, non ad rationem formalem substantiæ singularis, sed ad statum eius, & prout subsistit, vel completè per se, vel in alio, vel cum alio. Quapropter, ut gradus hi seu status, eo felicius dignoscantur; consideranda est substantia singularis, non purè, ut supra Membr: 1. par: 2. sed modificatè, seu quatenus substantia spectatur ratione sui status seu modi Subsistendi: & ita est IN SUBSISTENDO VEL INCOMPLETA VEL COMPLETA.

S. II.

INCOMPLETA duplici ratione dicitur; vel
1. Quod ex se & naturâ suâ commu-

nicabilia est toti alicui, siue essentiali, siue integrali. Sic anima rationalis incompleta est, etiam in statu separationis, quia *naturaliter* ordinata est, ad informandum corpus Hominis; hinc & propensionem retinet ad idem, cum eo reduniri desiderans. Sub hoc statu partes quoque integrales incompletæ dicuntur: ut manus, pes, hypochondrium, caput &c. Sed nota: partes hæc tum essent: tum integræ: incompletæ sunt (α) *in essendo*; prout natura sua in se non habent essentiam completam & perfectam. Perfectam dico quoad statum scilicet & *χρημῶς* seu *respective* ad totum; nam *absolute* loquendo, essentia est perfecta, quod ens est, & ab esse dicitur, quod recedit à non esse ut D. Cal. ὀντολογ: part. g. tract. pr. c. i. πορ: i. (β) *in subsistendo*: quia ultimata non subsistunt subsistentiâ: seu, quia naturâ suâ, & quæ tales, non sunt incommunicabiles, ut perfici possint aliundè.

§. III.

II. ALIUNDE & ab extrinseco: cum substantia propria destituitur subsistentiâ, & unietur alteri, cuius subsistentiâ subsistit. Et hæc non naturâ suâ, sed respectu status

in-

incompleta est. Dicitur alias ἐνύπαρκτον
vel ἐνυπόστατον. Sic humana natura Salvat:
Christi, in subsistendo dicitur incompleta;
non ob defectum suæ naturæ, quæ certè
in essendo, & quoad essentialia omnia,
completa est; sed quod assumpta & ele-
vata in ὑπόστασιν τῷ λόγῳ non potest nisi
perficientis τῷ λόγῳ ultimato subsistendi
actu se exferere: nam aliàs quod ultima-
tò terminatum est modo subsistendi per-
fecto; modus ille, de formali, importat
incommunicabilitatem, adeò ut à subsi-
stente alio terminari non possit: prout
utrumque jam terminatum est. Necessum
itaque erit, ut terminorum alter vel sit,
vel naturam induat incompleti, intima
ut uniantur unione. Et hinc hypostasis
filii DEI, ab æternitate αἰώνῳ, jam est
persona σύνθεσις, cum non sit λόγος
ἁπλοῦς amplius: sed λόγος ἐνσάρκωτος.
Vid: Cal: p: Spec: c. 5. 5. Sed observ:
Compositio hic intelligenda, non ratione
partium, sed potius ratione numeri, sicut
omne illud in quo duo conveniunt, po-
test dici compositum, Et sic dicitur per-
sona Θεανθρώπου composita, in quantum

unum duobus subsistit. Estque ita per analogiam, & natura totius, hoc explicandum. Sub hoc subsistendi modo, etiam ignis subsistere dicitur supposito ferri igniti; Sal aquæ salæ; item aurum percussu exaurati. Tria circa hunc modum requiruntur, (α) ut destituatur (illa videlicet quæ incompleta dicitur) substantiâ sibi per naturam debitâ. (β) ut alterius gaudeat substantiâ. (γ) ut intima uniantur unione. Unde apparet substantiam non esse de formali substantiæ: potest enim ejus natura esse perfecta & completa essendi ratione, etiam si alio subsistat supposito ultimatè.

§. IV.

Completa vero in subsistendo est substantia singularis quæ subsistit actu ultimato natura sibi debita. Dicitur alias αὐτὸν ὁρίζεσθαι αὐτὸν ὑπάρχοντα & ἰδιόεῦσαι.

Hujus ratio formalis requirit (1) ut sit & in essendo, & in subsistendo. Unde resultat incommunicabilitas quæ excludit ulteriorem terminationē, ita ut aliunde terminari non possit ad cōplementū suæ substantiæ, quā jam terminata est. Nec repugnat, al-

terè

veri ipsam communisari natura, eamque posse perficere: modò ipsa ab alia non perficiatur; Item *alteri supposito*; dum habitum induit incompleti. (2) ut habeat ultimum illum subsistendi modum, ex *propria natura* & non *aliunde* resultantem. Unde & modus hic perfectissimus dicitur: & hoc modo subsistunt SUPPOSITUM & PERSONA.

§. V.

SUPPOSITUM & PERSONA non distinguuntur à substantia *in subsistendo completa* ut species a genere, sed ut *Synonyma Grammatica*. ILLUD totam, ejus exhaustit latitudinem, HÆC vero restringitur ad *substantiam intelligentem*. hinc nec aliter inter se differunt (cum utriusque ratio formalis sit ultimata subsistentia) etiamsi differant ratione materialis. Quæ igitur dicturi sumus obiter *de formalitate suppositi*, eadem etiam *de ratione Personæ* erunt intelligenda.

§. VI.

De formalitate suppositi & Personæ in varia, varios abiisse constat sententiarum divortia: ut videre est ex Scheibl; lib: 2. c. 2. Art. 5. Alii enim (a) existimant

naturam Substantiæ & Suppositum, di-
 stingvi tantum *nominaliter & sola voce*.
 Aliis placet quod suppositum addat natu-
 ræ (β) *negationem*. Aliis quod (γ) *sin-*
gularitatem & accidentia individualia:
 in quorum castra & Thomas abiit. Pluri-
 mis, quod (δ) *existentiam*. & quibusdam
 denique quod (ϵ) suppositum addat na-
 turæ *Entitatem realiter ab ea distinctam*.
 Et etiam si constet jam inter Philosophos
 nostrates, formale Suppositi consistere in
 independenti & incommunicabili ejus sub-
 sistencia, quæ alias suppositalitas dici con-
 suevit, ut ulteriori non egeat quâ perficiat-
 ur; & definitur à Scharffio: *modus sub-*
sistendi perfectissimus, independens & ul-
timatò completus. Hoc tamen dixisse non
 sufficit iis, qui adversam fovent opinionem:
 quippe qui non patiuntur sibi persuaderi,
 sed damnant ut absurdum hoc: Personam
abstractè & formalitèr dici modum Entis,
 & non ipsum Ens. Imo Crellius, teste
 Calovio: adeo circa hæc Cimmeriis invol-
 vitur umbris, ut existimet hac ratione ne-
 gari Personas SS. Trinitatis esse Entia. So-
 ciniani etiam, item Arriani & Photini-
 ani, nescio quid non hinc inferre durum
 di-

dirumve annituntur. Smalcius novum hoc monstrum appellat, censens, multa quæ fides probabit, hac ratione infringi. Quæ propter, difficillimæ hæ ut concilientur Sententiæ, & nostræ eo luculentius dispalescat veritas, consulum ducimus, hic præprimis recurrendum esse in examen earum opinionum, quæ paulo superius fuerant recensitæ, & tum, ut speramus, in aperto erit sententiam nostratium à veritate meruisse laurum, via enim negationis sæpe adducimur in rei notitiam; ut Noologi.

§. VII.

Illos quod concernit, qui distinctionem saltem nominalem, inter Substantiam præcisè talem, & Suppositum intercedere autumant: ab illis quærimus saltem: an differat ignis communis ab illo qui est in ferro ignito? quid quæso respondebunt, nisi hoc; quod *ille* materialiter eiusdem sit naturæ ac *hic*; in eo vero differant, quod *ille per se*, *hic autem in alio* subsistat; habemus ergo intentum; nec enim aliud hic intendimus, quam ut inquiramus, quid illud sit in quo hi, & reliqua talia differant, & id ipsum, modum

C

sub-

substendi dicimus. Patet ergo, substantiam & subsistentiam non esse *ἰσοδυναμῶντα*. In synonymis enim, terminorum alter nihil importare debet, quod non includatur etiam in altero. Illos autem quod attinet, qui *formalem rationem Suppositi* solam *negationem* importare existimant, inter quos & Scotus est: non quidem imus inficias, formale Suppositi inferre etiam negationem; scilicet quod ab alio subsistente non possit perfici & compleri in ulteriorem naturæ suæ statum: sed hæc tantum expositio est, seu explanatio *actus* illius *positivi*, qui sic per negationem ob defectum vocabulorum, genium modi istius exprimendum, ducitur in apurum; *Positivè* tamen est negatio talis intelligenda, cum statum ac modum dicat maximè *positivum & perfectum*. Quando itaque modus ille positivus termino quoque positivo declarari potest; hic ipsi omnino præcipiet palmam.

§. VIII.

Sed longius à veritatis centro deflectunt illi, qui supposititalitatem in existentia ponunt. Hæc enim Synonymum est cum essentia; & si vel addit respectum
emer-

emergisse à cause, actu ut sit positivè; hic tamen respectus etiam eo reclinat, ut non nisi actualem innuat essentiam, totaque desinat in ea indigitanda, adeo ut ne *conceptibilitatem* quidem addat *aliam*; Unde consequenter indifferens est, ad omnia & singula, quæ Ens in *generalissimo* & *precisivo* conceptu includit. Unde, non modo in supposito quovis, verum etiam in natura, *entitativè*, *objectivè* & *fundamentaliter* acceptâ, potest verificari: imo de accidentibus & quicquid differt à non Ente. Concludo igitur, existentiam eò minus esse *deformali* suppositi, quo magis cum *materiali* ejusdem identificatur & conspirat. Et ita frequens illa opinio abit in auras.

§. IX.

Nec non à vero discedunt illi, qui Thomæ addunt calculum, formalem suppositi rationem constituentem in singularitate; quæ substantiæ tam completæ, quam incompletæ communis est: nec suppositum ita à substantia differt; nisi respectu materialililis tantum, à natura eius univ-
fali non *potentia* tali, *concreto Physico* & *in multis*; quippe quæ coincidit certo mo-
do

do cum nostro singulari: sed *universali* actu, *Metaphysico*, & *post multa*, de quo supra. Arguit quoque singularitas, non tam *subsistendi* quam *essendi* rationem. *Accidentia individualia*, nec possunt venire hic in considerationem; cum subsistendi ratio iis maxime sit inimica, removeatque longissime. Præterquam, quod suppositum est transcendente, & præscindit à creato & increato: accidentia verò intra cancellos prædicamentorum continentur. Quo accedit quod perfectius sit subsistere quam inesse ut accidens. Ea enim non subsistere dicimus, quæ ita insunt. Accidens quoque rarò vel nunquam a deo perfectum est, quia ulterius possit perfici.

§. X.

Sed & ii dantur, qui subsistentiam *Entitatem* peculiarem superaddere censent *Substantiæ*. Verum contrarium ita probatur: si formalitas illa est res addita rei, erit vel substantia vel accidens: sed non est accidens ut patuit supra: Ergo substantia; si ita: vel ad essentiam referenda, vel non: si prius; ubicunque essentia est, etiam illud additum erit; nam quæ essen-

tia

talia sunt, sine iis essentia ne concipi quidem potest; ergo non ad essentiam. Sed ita quodvis suppositum erit Ens per accidens. Sed dicas: indāere sibi habitum incompleti in unione: Resp. Sequitur tamen, quod suppositualitas distinctam in se habeat essentiam, adeoque extra Substantiam etiam reperiri possit, quod quam falsum sit, nemo nisi luscus & qui fungum pro cerebro gestat, non videt.

§. XI.

Hisce ita remotis, nequaquam tamen negandum erit, esse aliquid rei, quo suppositum ab ipsa differt essentia, quod vel inde patet, quod diximus superius; humanam Christi naturam in essendo esse completam, in subsistendo vero, per se, non item, cum λόγος non personam sed naturam assumferit: quæritur ergo jam quid desit humanitati Christi, quo minus sit persona, & quid præter naturam seu essentiam ad rationem suppositi requiratur? Hic respondemus, esse modum quo substantia singularis, completa, *restricta & determinata* est ad *ἐν ὑπαρξίαν* seu subsistentiam incommunicabilem: & ite suppositum dici-

mus, cum sub certo ἀνθρωπότητι τῶν
subsistit.

§. XII,

Ex dictis modo claret insimul, modum
hunc (α) *realiter differre* in creatu-
ris ab ipsa natura; nam quæ separari pos-
sunt differunt realiter. (β) *Denominare*
substantiam *παρὰ φύσιν*; cum extræssen-
tialitèr & à posteriori eam respiciat. Hinc
rectius dico: *essentia est subsistens*; quam
essentia est subsistentia, seu quod idem:
modus subsistendi. Ratio hæc est; quia
modus cum accedit ad naturam, instat
formæ accidentalis se habet, & denominat
ὁμοειδέμενον, cujus ipse in statu est forma-
litas: *essentiæ vero*, quæ talis, non evadit
formalitas. In supposito itaque (ut di-
ctum) *modus* qui denominat, vicem susti-
net *forma*, per quam suppositum est, id
quod est *formaliter: essentia* verò hic mu-
nere *materia* fungitur, quam *modus* ille
informat, determinat & modificat.

§. XIII.

Liquidum etiam aliquatenus, ut spera-
mus, ex his, quid dicendum sit de PER-
SONA, quâ suppositum, ut supra innueba-
mus, ad naturam intelligentem restringitur.

Sed

Sed priusquam hinc longius progredimur, notamus in antecessum: Modum de quo in præsentiarum est sermo; aliter se habere in Ente finito, & longè aliter in Ente Infinito. In Deo enim non est nisi Deus, nec quicquam differt vel distinguitur, nisi cum obviat relatio. Et fit hoc, partim, quia omnis proprietas transit in perfectam identitatem essentiae: partim vero; quia essentia divina est ex se in ultima actualitate. Hinc tamen non sequitur, subsistendi modos in essentia divina non dari seu posse verificari: sunt enim, simplicissimæ essentiae divinæ tres realiter à se invicem distinctæ personæ.

§. XIV.

His ita prælibatis, definimus Personam; non in respectu ad substantiam tantum: illa enim loco materiæ est, & quasi pars altera essentialis, quæ ut seqvior, se *passivè* habebit: nec exactè, ratione formæ tantum, cuius vices jam sustinet Modus, estque per analogiam altera pars *respectivè* essentialis *totius* compositi; vel ut hic, personæ. Ergo *concretivè* definienda ita: *Persona est substantia singularis, completa, intelligens, ultimè subsistens.* Seu
ut

ut solet brevius: Persona est suppositum
intelligens: sed nota: suppositum hic *con-*
cretivè a nobis intelligitur, seu, prout
descripta est subst: in subsistendo comple-
ta vid. sup. paragr. 4.

§ XV,

Verum enim vero, quemadmodum for-
ma, seu pars nobilior, in compositis,
ob officium ejus quadruplex (α) *constitu-*
tivum, (β) *distinctivum* (γ) *operativum*,
(δ) *denominativum*, causa formalis di-
citur, per quam res est, id quod est: ita
par est ratio in hoc composito, (liceat iam
ita loqui (persona scilicet, in qua subsistendi
modus se ad instar formæ habet, qui restrin-
git materiam illam communem, & consti-
tuit in *respectivo hoc esse*, quod dicatur
persona. Hinc & benè (in oppositione
præcipuè seu distinctione à materia) defi-
nitur *abstractivè & formaliter* ita: *Persona*
est substantia individua completa, intelli-
gentialis, subsistendi modus; seu quod idem:
substantia ἀνὸρᾶν & incommuni-
cabilis. Et sic patet, Personam conside-
rari bifariam; 1. *concretivè, materialiter*
seu *objectivè*; ita substantia est intelligens
subsistens, 2. *formaliter & abstractè*; ita mo-
dus est subsistendi.

§ XVI

Et propius ut dispellantur errorum,
circa hanc doctrinam, nimbi ac turbines,
veritasque eo plenioribus restagner rivis
apponitur Quaestio:

*An multiplicatis Personis, neces-
sario multiplicandæ sint essen-
tiæ? Neg.*

§. 1.

Cautè hic agendum erit, ne ratio hu-
mana cæcutiens in spiritualibus, im-
pingat in Mysterium sanctissimæ Trinita-
tis in DEO, quod non naturæ, sed revela-
tionis lumine patet, per spiritus Sancti il-
luminationem. Ut igitur pede inoffenso
hic progrediamur, in memoriam revo-
canda sunt præprimis dicta superius pa-
ragr. 13. Alia enim ratio est personæ *in
creaturis*, & *longè alia in DEO*. Quoad
formalem rationem conveniunt quidem
persona Finita & Infinita; sed ita tamen,
ut finitæ, per analogiam tantum attribu-
tionis, modus ille contingat; multò enim
eminentiori modo Persona dicitur de natu-
ra infinita. Quoad *materiale* autem; quis
nesciat infinitam intercedere distantiam?

D

Hinc

Hinc inter plura, hoc quoque propullulat confectarium: quod, etiam si personæ Transcendentalis definitio, in Divinis quoque, debeat verificari: modus tamen attributionis, in illis longe excellit, unde & subsistendi ratio alia est censenda; adeò ut ferè nulla intercedat proportio. Sed hanc eminentiam quod non assequimur nisi vix ex parte tantum; inde tamen peculiare nomen, quod Deo conveniat, sumere non possumus; sed retinemus hoc in defectu vocabulorum res divinas exactius exprimentium; ut censet magnum illud eruditioris lumen Calovius.

§. 2. Dicimus ergò quod datur in Deo una numero substantia singularis, pluribus personis realiter communis, cum omnes tres Personæ sint unus essentiâ Deus, quale simile desideratur in finitis.

§. 3. Proposita supra quaestio nihil aliud sibi vult, quam quod demonstret naturâ non esse impossibile, multiplicari personas, eo ipso non multiplicatâ essentiâ; etiam si hoc impossibile sit *natura*: seu ut clarius; rationi non repugnare, unam numero essentiam pluribus subsistere subsistendi modis; cum hic non appareat, quid
con-

contradictionem involvat: dummodò ratio formalis personæ, vel in humanis, ubi imperfectiora omnia, ritè à naturâ distinguatur.

§ 4. Persona enim (ut dictum sæpius) sumpta *formaliter*, est *modus subsistendi*, & ἀνδιωροζία seu *subsistentia* illa ultimata, qva essentia in statu determinatur & restringitur: unde non repugnat unam numero essentiam à pluribus determinari posse modis: ita ut sub hoc & illo ὑπόζεις τρὼν subsistat. Unitas enim & pluralitas ita non dicitur, ad idem, secundum idem, & eodem respectu.

§ 5. Sed reciprocant controversiæ seram adversantium turba circa mysterium S.S. Trinitatis: inferendo: Quod unum numero est, id eodem respectu & modo plura simule esse non potest, sine nota contradictionis; Essentia Divina est una numero; Ergo eadem eodem respectu &c. Hinc per consequens nec una numero essentia tribus simul subsistat personis. Major: prob: Quia unum multis contradistinguitur, & ideo unum dicitur, quod plura non sit eodem respectu: apparet ergo *contradictio*. Mi-

Minor luce sua radiat, firmoque stat rale.
E. nec conclusio neganda, nec quod inde
consequenter concluditur.

§. 6. His & similibus quis ignorat
Hostes Christianæ religionis, fidem no-
stram Catholicam conari impetere. Et
etsi nihil intersit, an possit, vel non possi-
ratio humana hæc sophismata explanare.
occurrimus tamen in quantum possumus,
eum in finem, ut ratio personæ elucescat.

§. 7. In syllogismo allato divina na-
tura accipitur essentialiter, absolute &
simpliciter, pro ipsa substantia divina: Un-
de & concedimus ita spectatam, non esse
trinam essentiam. Sed semper esse unam
eandemque. Sed hinc non sequitur illa-
tio: Potest enim una numero essentia
in tribus simul subsistere personis, sine
contradictionis nota. Ratio est, quia Per-
sona *formaliter & abstractè*, non dicie
essentiam *præcisè*, ut sic & *simpliciter*: sed
ἐν ὑπαρξίᾳ, seu *ultimam subsisten-*
tiam. Simili res fieret illustrior; sed dari
in rerum natura vix potest: Scheibl. Met.
lib. 2. c. 2. art. 4. p. 2. sophisticationi hu-
jusmodi, tale reponit sophisma; *Affectio*
entis est Ens, ergo tres affectiones Entis
sunt

sunt 3. Entia. Quod non valet; affectiones enim Entis, omnes *materialiter* unum sunt Ens, *formaliter* vero differunt; sed neque hoc ultra rationem prædicationis erit hic applicandum.

§. 8. Hic igitur jam necessum habemus fateri, quod maxima eorum quæ scimus, sint minima eorum quæ nescimus. Si ita? quid est, quod inquirat ratio in adyta eorum profunda, quæ Deus abscondita esse voluit, & quæ mirari, non rimari debet finitus intellectus. Unde & dicimus; *nescire velle quæ Magister optimus docere non voluit, erudita est inscitia.* Confitemur itaque adversariis, fidem nostram Catholicam de S.S. Trinitate, esse
 ὑπὲρ νοῦν ὑπὲρ λόγον ὑπὲρ πάντων καὶ ἀληθιν.

Huic individua, trinis, Triadi, simul uni:

Sit laus, & semper Gloria summa DEO.

*Sedula fertur apibus sylva per florida tempe,
Incidit in flores virides & melle refertos:
Mox libare cupit, nec desinit ante bibisse,
Quam fuerit repleta satis sic cellula flava,
Est labor hic similis: vesci melligine qui vult,
Palladis, atque arces vigili lustrare Camœna,
Parnassi valles perquirat & ardua Pindi,
Culmina, floriferi, simul inclita prata Heli-
conis.*

*Indenietque rosam, quam nunc ego dico So-
pbiam,
Nectare sicujus lingvæ fuerint madefacta,
Redduntur celeres: ceu testis Sympatriota es
Jam mihi, Ritè colende diu multumque ad-
amande.*

*Nunc voveo, velit Ipse tuis benedicere coeptis
Altitonans Dominus, residens in vertice cœli.*

*Hæc pauca adjecit
MICHAEL ETHELENIUS.*

Tavast:

